

NAŠ TEDNIK

KULTURNO-POLITIČNO GLASILO

2. leto

V Celovcu, dne 4. januarja 1950

Številka 1

Misli ob novem letu

Kako pogostokrat opazimo, da se ljudstvo v slovenskem delu Koroške sramuje materine besede. Zakaj ne bi pozdravljali s slovenskimi pozdravi; saj so pristržni, lepi in kar je največ, domači. Pa se pozdravljajo nekateri Slovenci med seboj nemško. Mnogi se pri tem ne zavedajo, da na ta način svojo materino besedo zapostavljajo. Tisti, ki delajo to zavedno, se boje, da bi veljali za Slovence; taki poudarjajo svoje „nemštvo“, zraven pa pozabljaajo, da jih Nemci kljub temu ne priznajo za polnovredne Nemce. Ko ti „po sili Nemci“ pridejo v mesto, jih meščani zaničljivo imenujejo le pogosto „vindišarje“.

Pred kratkim sem govoril z nekim nemškim učiteljem, ki dobro pozna razmere na slovenskem Koroškem in tudi spoštuje in ceni slovensko prebivalstvo. Ko sva se tako pogovorjala o naših zadevah, o našem ljudstvu, je dejal: „Mi Nemci smo prišli do spoznanja, še več, do prepričanja, da so med Slovenci tisti najbolj značajni in spoštovanja vredni, ki se tudi javno priznavajo za Slovence in svoje materine besede ne zatajijo.“ Tako je govoril izobražen, značajan Nemec, ki Slovence spoštuje. Tako mislijo tudi drugi nemško govoreči Korošci.

Zapomnimo si: značajnega, poštenega Slovenca vsi spoštujejo. Seveda se marsikateri Nemec veseli nad Slovincem, ki svojo narodnost zataji, ampak spoštoval takega „odpadnika“ ne bo. Spoštovanja ne bo deležen niti od pravih Nemcev niti od pravih Slovencev.

Mnogi Slovenci so samo zavoljo tega postali člani čisto nemško-avstrijskih strank, da bi jih ne smatrali za državni sovražne. Kajti nekateri Nemci v vsakem Slovincu gledajo Titovo usmerjenega Slovenca in pri tem pozabljaajo, da narodnega pomosa ne smejo istovetiti s protidržavnim mišljenjem ali celo izdajstvom.

Medsebojno spoštovanje in ljubezen sta najmočnejše zagotovilo za mir naše dežele. Pri pisanju tega članek sem se nehote spomnil francosko-avstrijskega društva in mnogih drugih podobnih ustanov, ki imajo namen medsebojnega zблиžanja svojih narodov. Ali ne bi bila prav na Koroškem velika potreba po ustanovitvi nemško-slovenskega društva? Bolj kot vsako drugo, bi bilo to društvo pri nas na mestu. Slovenci in Nemci naj bi se v okviru takega društva shajali; spoznavali zgodovino, literaturo in sploh vse lepe strani obeh narodov. Na ta način bi se oba naroda zблиžala, se spoznala in se tudi vzljubila.

Nemci naj bi se zavedali, da posebnost Koroške obstoja zlasti na dvojezičnosti. Nek zelo narodnozaveden Nemec je dejal, da Nemci nikdar ne smejo dopustiti, da bi Koroška dvojezičnost zgubila, kajti ravno po njej je postala v svetu poznana; če bi se to zgodilo, bi pomembnost Koroške prenehala.

Boste dejali: „Lepo in prav je govoriti o medsebojnem zблиžanju obeh narodov; toda nasprotstva med Nemci in Slovenci na Koroškem so tako velika, da se zde nepremostljiva. Kje najti podlago za zблиžanje?“ Cerkev nam pokaže pot; ali ni ob Gospodovem rojstvu bilo razglašeno: „Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje?“ Tega manjka; namreč miru, ki pride z dobro voljo. Na tej podlagi je možno zблиžanje.

Novo leto začnemo. Tako se bo tudi „Naš tednik“ predvsem potrudil posredovati zблиžanje in spoštovanje obeh narodov. Narodno sovražstvo naj se umačne medsebojni ljubezni. Koliko solza, sovraštva, trpljenja in drugih težav je že rodilo. Poleg te zelo važne naloge bo nam „Tednik“ tudi v bodočem letu svetovalec, vodnik in prijatelj. S kulturno-političnimi članki bo širil naše duhovno obzorje, s poučnimi gospodarskimi član-

Balkan v ognju interesov

Borba za prestiž v Jugoslaviji

Listi poročajo, da Albanija in Bolgarija skušata vtihotapiti teroristične oddelke v Jugoslavijo, da bi tem potom v smislu Kominforma pripravile preobrat. Obenem pa beremo, da se v Albaniji pojavljajo protikominformski osvobodilni oddelki, proti katerim je morala albanska vlada postaviti policijske oddelke, ker bajé vojaščina ni zadosti zanesljiva.

„Združene države bodo smatrale napad na Tita in Jugoslavijo za nekaj zelo težkega tako kot napad na katerokoli

državo na svetu“, tako je izjavil 22. decembra Truman na časnikarski konferenci, kakor smo že v zadnji številki poročali. S tem je meril na kominformistično hujskanje proti Jugoslaviji in na morebitni nasilni poseg sosednih držav v to, da bi z nasiljem odstranili Tita.

Angleški parlamentarci potujejo po Jugoslaviji, da si ogledajo gospodarske in politične razmere. Anglija sama pa je sklenila z Jugoslavijo osemletno gospodarsko pogodbo in se obvezala za dobavo industrijskih izdelkov. Merodajni ju-

goslovanski državniki pa so ob teh prilikah povedali, da Jugoslaviji ne preti nevarnost s strani Sovjetov in ljudskih demokracij.

Amerika je poslala v Jugoslavijo vojaške strokovnjake.

Družabni večer

bo v petek na praznik Sv. Treh kraljev v prostorih Mohorjeve hiše, Viktringer Ring 26, pritriljeje. Začetek ob 7ih.

Vabljeni!

Naša delegacija na Dunaju

Zadnji teden pred Božičem je bila delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev na Dunaju. Obiskala je zveznega kanclerja Figla, vicekanclerja Schärfa, prosvetno in socialno ministerstvo.

Razgovori so se vršili o subvenciji za obstoječi gospodinjski šoli ter o gospodarski šoli za fante, gimnaziji in učiteljski šoli ter šolskih prilikah sploh. V socialnem ministerstvu pa se je izvršila intervencija v pogledu stanovanjske pravice urada invalidov v Mohorjevi hiši v Celovcu in raznih socialnih rent.

Ob tej priliki so se na pristojnih mestih vršili razgovori o oprostitvi obveznosti, Družbe sv. Mohorja, katere so na-

stale po starih pogodbah oziroma zakonih.

Zagotovila, ki jih je delegacija dobila na pristojnih mestih, so povoljna, kake pa bodo praktični rezultati, bomo videli in o posameznih točkah pisali tudi v našem listu.

Delegacija je vladi predlagala tudi ustanovitev centralnega urada za narodnostna vprašanja na Dunaju, ki naj bi pri posameznih ministrstvih posredoval.

Nadalje so bili naši zastopniki pri ameriškem oddelku za pomoč avstrijskemu kmetijstvu in tam opozorili na velike gospodarske potrebe naših krajev.

Ameriko skrbi Vzhod

Truman je navedel razloge oborožitve

Po vesteh angleške agenture BBC je predsednik Truman na zadnji seji ameriškanskega obrambnega sveta zahteval politiko močne roke proti nadaljnemu prodiranju komunizma v Aziji. Ameriškanski obrambni svet je poslal ladje letalonosnike ter oklopnike na kitajski otok Formozo. Nadalje namerava Amerika nuditi Indokini, Burmi in Indiji kakor tudi Siamu gospodarsko in vojaško pomoč v obliki dobavljanja blaga in orožja. Francoska vlada se je pogodila z vietnamskim cesarjem Bao Dai, da mu preda vso oblast v Indokini in si pridrži samo oporišča. V Vietnamu so

ki in zanimivostmi bo pomagal kmetu in delavcu. Gospodinji bo priskočil s svetom na pomoč, za mladino bo prinašal poučne in vzgojne spise. V domačih novicah iz vseh delov naše domovine bomo spoznavali pridnost, naprednost, kulturno življenje in zanimivosti iz vse dežele. „Naš“ bo tednik, veselili se ga bomo, vanj pisali in se ga res oklepali kot nekoga, ki ga ne moremo pogrešati. Sotrudnikom se ob tej priliki iskreno zahvalim za prispevke in prosim še za nadaljno sodelovanje.

V medsebojnem spoštovanju in ljubezni se podajmo na delo, ki bo zahtevalo tudi žrtev, za enakopravnost in pravo svobodo naroda. Ne vdajamo se malodušju in ne čakajmo križem rok, da nam bo še to vzeto, kar imamo. Stojimo na važnem prelomu, morda bo prav to leto prineslo pomembnih odločitev. V vesti smo dolžni storiti vsak po svojih močeh, da ostane narodno telo pri življenju.

Pogumno v novo leto!

Urednik.

namreč francoske čete zapletene v hude borbe s tamošnjimi osvobodilnimi gibanji. Položaj francoskih čet je postal tako težaven, da je bila vlada k temu koraku prisiljena.

Glede bodočega gospodarskega razvoja v Ameriki se je Truman izrazil zelo ugodno.

Na novice, da misli Sovjetska zveza zgraditi v letu 1951 tri križarke in 1000 podmornic, je Truman dejal, da ga to ne vznemirja in da to v ničemer ne bo spremenilo ameriških obrambnih načrtov.

Ob priliki blagoslovitve zvonov v spomin padlim vojakom je Truman nakazal razloge, zakaj se Amerika oborožuje. Dejal je: „Če bi mi mogli razgibati svetovno mnenje, bi bila vojna nevarnost odstranjena. To je pa nemogoče, ker je svet razdeljen v dva dela: med svobodno in sužnje. Zasužnjeni narodi zaradi teme, v katero so jih pahnili nasilniki, ne vidijo naše roke, ki jim jo nudimo v prijateljstvo. Oni morajo na naš prijateljski pozdrav odgovoriti celo s stisnjeno pestjo. Zato nimamo druge izbire, kot da smo pripravljeni na obrambo.“

„To so jasne in preproste besede“, dodaje k temu newyorški „Times“, čeprav jih milijoni ljudi, ki živijo za železno zaveso od berlinskih predmestij do Vladivostoka, ne bodo slišali in brali. Niti malo ne sumimo, da ti narodi gobjo proti nam kako mržnjo, toda ne moremo zaupati vladam, ki uporabijo vsako priliko od cenzure do prepovedi potovanja iz dežele, da bi nas ti narodi spoznali in sklenili prijateljstvo z nami. Zato nam ne preostaja drugega, kot da smo pripravljene.

STALINOV GOD PRED DESETIMI LETI

V Moskvi so ustanovili muzej, v katerem bodo spravili darove, ki so jih poslale razne komunistične celice širom sveta svojemu voditelju Stalinu za 70 letnico. Veliko bolj zanimivo bi pa bilo razstaviti darila, ki jih je Stalin prejel za svojo šestdesetletnico pred desetimi leti. Iz tega se namreč vidi, kako je na svetu vse spremenljivo. Med temi darovi se namreč nahaja tudi šah in servis za kavo iz meisenerjevega porcelana, ki ga je poslal Adolf Hitler Stalinu, kot svojemu zavezniku za rojstni dan. Pravijo, da je tedaj Göring predlagal naj Stalinu podarijo originalno izdajo Marksove knjige „Kapital“ z rokopisnimi pripombami Marksovimi ob robu. Pa je bil Rosenberg proti temu. — Musolini je tedaj samo formalno čestital. Horty, madžarski državni poglavar, pa je poslal tedaj sodček izvirnega madžarskega likerja iz marelic. Tisso je poslal pisma Petra Velikega, ki so jih tedaj našli v Bratislavi. Najbolj pomembno darilo pa je poslal japonski cesar Hirohito. Ta je daroval Stalinu vrteči se stol, ki se na pritisk gumba dvigne, tako da na njem sedeči lahko pri vsaki konferenci presega vse ostale. Mogoče je azijski cesar okus in željo Stalinovo najbolj pogodil, gotovo pa veliko bolj, kot pa neki sedanji pariški komunist, ki je podaril Stalinu dirkalno kolo.

Prijatelj „Našega lednika“!

Za novo leto je dobil „Naš tednik“ mnogo voščil. Najbolj so mu šle k srcu voščila in želje, naj poravna račune v tiskarni. Zato si „Tednik“ želi, da ga prijatelji podpro in mu s plačano naročnino pomagajo poravnati dolgove in na voščila lepo odgovoriti. „Tednik“ ne bi rad, da bi ga postrani gledali kot nezanesljivega dolžnika. Zato Te, prijatelj, vabi, da po možnosti poravnaš naročnino! Srečno novo leto!

TEDEN ZALOVANJA V GRČIJI

V znamenje protesta, da še niso vrnili 25.000 otrok, ki so jih ugrabili in odpekljali grški uporniki v minuli državljanski vojni, so v Grčiji napovedali teden zalovanja. Zalovanje se je začelo na Štefanovo. V tem času so se vršile službe božje. 29. decembra so bila zaprta vsa gledališča in vsi lokali. 30. decembra pa je bil za eno uro ustavljen ves promet v državi.

V našem modernem času zveni to kaj čudno, da neke države nočejo vrniti tujih otrok, ki so bili po sili ugrabljeni. V turških časih je bilo to bolj razumljivo. Oni so pač vzgajali janičarje iz ugrabljenih krščanskih otrok.

HRISOMOL PROTI KOMSOMOLU

Komsomol je znana brezbožna organizacija ruske komunistične mladine, ki se na vse načine trudi, da bi razkristjajala rusko mladino in jo spravila ob vero. Njeni člani so borbeni brezbožniki, ki uživajo pri komunistični oblasti velike prednosti in imajo razne pravice, ki jih navadni komunisti nimajo.

Proti tej brezbožni sovjetski organizaciji mladine se je v Rusiji pojavila druga tajna organizacija, ki deluje za razširjenje vere med rusko mladino. Ta organizacija se imenuje „Hrisomol“. To podtalno gibanje je zelo razširjeno po vsej Rusiji in ga boljševiki strahotno preganjajo. Vendar pa je organizacija tako spretno speljana, da se komunističnim agentom dosedaj še ni posrečilo, da bi zajeli glavno te organizacije. Boljševiške oblasti smatrajo hrisomolce za bolj nevarne kot bele partizane. Kajti ti osvajajo duše in tako oblasti nimajo nikjer pregleda, koliko pripadnikov že imajo.

Kako je organizacija nastala?

Prvotno se je razvila iz verskih organizacij ruskih študentov. V začetku revolucije so namreč boljševiki kot povsod pustili še dokaj svobode raznim pobožnim združenjem. Študentje pa so kmalu sprevideli, da ta svoboda ne bo dolgo trajala. Tako so se pripravili. Poskrili so svoje sezname, zapiske, potrebne nabožne knjige in že tedaj začeli tajno delovati. Ko je GPU hotela zaseči njihova društva in knjige, ni mogla več veliko dobiti. Niti vseh članov ni mogla več izslediti. Tako so tisti, ki so ostali na svobodi, delali po načrtani poti naprej. Premagati so pa morali ogromne težave. Ker v Rusiji ni dovoljeno potovati kar tako. Vsak delavec je vezan na določen kraj, le ob dopustu se sme peljati v določeno smer. Pa se je hrisomolcem vseeno posrečilo, da so imeli tajne shode, zborovanja, ne da bi tajna policija za to zvedela. Ujela je tu pa tam le posameznike.

Nevarnejši kot banditi

Vsakega takega hrisomolca smatrajo za političnega zločinca, kljub temu, da je v ustavi svoboda vere za jamčena. Neki uradnik tajne policije je dejal ujetemu hrisomolcu: „Vi, kot inteligentni vernik, ste nevarnejši kot kateri koli bandit. Mi se trudimo, da dokazemo, da si vera in znanost nasprotujeta, vi pa to s svojim obstojem pobijate. Vi ste hujši kot zločinci, ker razkrajate naše proletarsko študentovstvo.“

Krščanska ljubezen

Posebno se hrisomol udejstvuje na karitativnem polju. Tako so si vzeli za nalogo, da pomagajo preganjanim in zaprtim ter njihovim družinam. „Samo Bog ve, koliko ljubezni, požrtvovalnosti in iznajdljivosti so pokazali člani in prijatelji hrisomolcev svojim trpečim bratom.“ Morda je prav tu iskati razloga, da rusko ljudstvo lahko tako dolgo prenaša nezno bremena.

Skrivni duhovniki v KZ.

Rusko časopisje je že večkrat zanikalo obstoj kakega podtalnega verskega gibanja, češ, da so to le pobožne bajke. Toda poznavalci razmer pa trdijo in dokazujejo, da so ta gibanja številna. Poročilo pravi, da so v Rusiji razne bratovščine vedno bile, so in bodo, verniki se bodo toliko časa tajno združevali, dokler v Sovjetiji res ne bo prave verske svobode. Od začetka revolucije pa do sedaj so v Rusiji še vedno na delu tajni duhovniki in škofje, ki križarijo po širni domovini. Še vedno so v Rusiji pobožne družine in skupine, ki obhajajo vsak praznik tudi brez duhovnika, ima-

PODRŽAVLJENJE NA MADŽARSKEM

Na Madžarskem so poddržavili vsa industrijska podjetja, ki zaposlujejo nad deset delavcev, ter vsa podjetja, ki se bavijo z zunanjo trgovino. Pri tem gre predvsem za ameriansko, angleško, češko, švicarsko in švedsko posest. Vznemirjenje v teh državah je veliko, ker ne vedo, kako jih bodo odškodovali. Švedska je takoj v protest odpovedala Madžarsko-švedsko pogodbo. Izvzeta so le podjetja rusko-madžarskega udruženja in nemška imovina, ki po mirovni pogodbi pripada Rusiji.

jo skrivne šole, kjer učijo otroke krščanskega nauka in molitve. Študentske družbe čitajo evangelije in imajo predavanja proti dialektičnemu materializmu. „Celo v delavskih taboriščih“, piše poročevalec, „sem našel med ujetniki skrivne duhovnike s posvečenimi hostijami, pri katerih smo ujetniki lahko prejeli sveto obhajilo.“ Seveda te skupine niso zelo številne ter je število vernih ljudi v Rusiji razmeroma majhno, vendar pa vse to kaže, da ljudska duša, sveta Rusija in Cerkev v Rusiji še živa.

Hrisomolske celice

Poleg študentskih skupin se bavijo z verskim delom tudi druge skupine. Seveda trdno povezanih organizacij ni, ker to ni mogoče in je tudi bolje tako, da drug za drugega ne vedo. Vendar so pa njihove celice posejane širom Rusije. Delo je zelo previdno. Toda, ker mladina žeja mnogokje po čisti resnici ter je uradna brezbožna propaganda ne zadovolji, se delo vedno bolj razvija in zajema čimveč mladine.

Mladi mučeniki

Ko se je poročevalec teh vesti o hrisomolcih v letu 1940 vrnil s petletnega prisilnega dela, ni mogel najti več zveze z gibanjem. Prejšnji znanci in udje so se ga izogibali. To je bilo potrebno,

ker so taki izpuščenci še pod posebno kontrolo tajne policije, ki upa po njih zajeti še druge v zanjke. Vendar pa je poročevalec mnenja, da obstojajo gibanja še naprej. O tem ga potrjuje poročilo nekega drugega emigranta, ki opisuje svoja doživetja v ječi v Novosibirsku leta 1940.

„Med na smrt obsojenimi ruskimi komsomolskimi študenti je šest napravilo name posebno močan vtis. To so bili študentje novosibirskega montanističnega zavoda, ki so trpeli zaradi verskega prepričanja. To so bili navadni ruski fantje, ki so zrasli v brezbožni družbi. Nekoč pa se je zgodilo, da je enemu prišel slučajno evangelij v roke. Iz radovednosti ga je bral. Posledica pa je bila, da je popolnoma spremenil svoje življenje. Zdelo se mu je, da je našel to, kar je že dolgo iskal... Prišlo mu je na misel, da bi s tem seznanil tudi svoje tovariše. Pet od njih je doživelo isti preobrat pod vplivom evangelija. Neki drugi tovariš pa jih je izdal. Tajna policija jih je obtožila zarote proti Stalinu. Pri obravnavi so se držali zelo pogumno. Govorili so o svoji veri ter niso nič od tega priznali, kar so jih tožili. Vendar so bili na smrt obsojeni. Bili so ustreljeni.“

Bo širnem svetu

MEDNARODNI POLOŽAJ RDEČE KITAJSKE

Burma in Indija sta priznali novo kitajsko vlado, Anglija pa se s tem priznanjem resno bavi, medtem ko Amerika izjavlja, da začasno priznanje rdeče vlade še ne pride v vpoštev.

Boj za kitajsko ozemlje je v glavnem končan in to v prid komunizmu.

STALIN ZA ENOTNO NEMČIJO

Nemškemu zastopniku pri proslavi sedemdesetletnice je Stalin izjavil, da je enotnost Nemčije življensko vprašanje za Nemce in njihova največja naloga. Sovjeti se v zadnjem času močno zavzemajo za nemški nacionalizem.

ČEHI IN NOVE KNJIGE

Da bodo lahko mladino „v pravem duhu“ vzgajali, je izdala češka državna založba 16 novih knjig za ljudske šole. Za srednje šole pa so izdali 14 novih učnih knjig s pravovernim komunističnim naukom. Naklada vseh knjig znaša 4 milijone.

VAŽNO JE, KAJ PIŠE „PRAVDA“

V moskovski komunistični celici je držal tajnik predavanje o napredku obnove v Moskvi. Med drugim je bral iz „Pravde“, da je v nekem moskovskem predmestju sedaj neka cesta povsem obdana od obeh strani z dolgo vrsto stanovanjskih hiš. Tedaj pa se je boječe dvignil neki komunist in prosil za besedo. „Tovariš tajnik,“ je dejal, „včeraj sem slučajno šel po tej cesti in nisem videl nobene nove hiše ob njej.“

Ves razdražen mu je tajnik odvrnil: „Ti se ne potepaj toliko po ulicah, marveč rajši beri ‚Pravdo!‘“

PODRŽAVLJANJE ALI NE?

Ponovno smo že poročali o skušnjah, katere imajo v posameznih državah s poddržavljenjem. Povedali smo, da je država silno nevhvaležen delodajalec. Tudi delojemalci v poddržavljenih podjetjih niso z zadostnim in stvarnim zanimanjem pri delu. Saj je to vsakemu že znano, ki je imel priložnost opazovati poddržavljena podjetja. Vrh tega povzročila to ozračje pojave, kakor so jih odkrili v posameznih avstrijskih podjetjih. Iz Donawitza na štajerskem javljajo, da so tihotapili raznovrstno železo v velikih količinah na Dunaj na črno borzo. Sicer z veliko pozornostjo zabranjujejo, da bi te vesti prodrle v javnost, vendar kaže ravno to zadržanje, da stvari niso v redu.

Nedavno smo poročali o podobnih dogodkih v tobačni režiji.

Zagovorniki poddržavljenja navajajo vedno koristi skupnosti, ki se naj s tem zagotovijo.

Podjetje, ki opravljajo ogromno število stanovanjskih hiš „Gemeinnützige Wohnung- und Siedlungsgenossenschaften“ so zvišala stanarino na 1.50 šilingov na m². Dvomimo, da je to v prid širokim plastem stanovalcev. Ne trdimo, da bi to gospodarsko ne bilo pravilno, čudimo se le, da se vsakokrat iz istih krogov, katerim pride to zvišanje v prid, pojavlja najhujši odpor, če pride iz privatne strani slična, četudi daleko ne tako visoka zahteva. Tedaj je ves strankarski in tudi državni aparat na nogah.

Občinske volitve

Že pri starih Slovanih so igrale urejene razmere družbe veliko vlogo. Starešina je bil od družinskih očetov izvoljen in je upravljal vse javno in skupno premoženje in celo odkazoval delo. Zadruga je bila ona družabna oblika, ki je povezovala družine v eno celoto.

Zadruga pa so bile združene v župah z županom na čelu, to je bila dolgo časa pri Slovanih največja družabna oblika. Tega župana pa so volili starešine.

Danes pa je občina z županom na čelu skoroda najmanjša družabna oblika, vendar pa je občanom najbolj in neposredno vidna predstavnica države, ki posreduje navzgor in navzdol ter igra v upravnem in tudi v gospodarskem življenju veliko vlogo. To pa je zopet povod, da je zanimanje za upravljanje občine zelo veliko. To zanimanje najde najmočnejšega izraza pri občinskih volitvah, kjer je vsakemu odraslemu ob-

čanu dana prilika, da se uveljavi in izpove svojo željo glede občinske uprave in glede občinskih predstavnikov.

Radi tega je izredno važno, da posvetite vso skrb sestavljanju kandidatnih list. Dobro se posvetujte, da pridejo na vodilna mesta vaših občin dobri gospodarji, da pridejo v občinske odbore ljudi, ki bodo skrbeli, da se nasprotja v občinah blažijo in ne večajo. Da se zopet vpostavi razmerje pravih sosedov, ki so po vseh življenjskih prilikah drug na drugega navezani.

Vsaka kandidatna lista mora nositi posebno označbo, ki jo loči od vseh drugih vložnih list. Lista sme vsebovati dvakrat toliko imen kakor šteje občina odbonikov. Volilni predlog mora podpisati najmanj 25 volilnih upravičencev, kateri imajo v dotični občini volilno pravico.

Na vse take formalnosti dobro pazite!

OKOLI AVSTRIJSKE DRŽAVNE POGODBE

9. januarja se zopet v Londonu sestanejo namestniki zunanjih ministrov štirih velesil, da nadaljujejo razgovore o avstrijski državni pogodbi. Amerikanski zastopnik g. Reber, ki je že odpotoval v London, je napovedal dober razplet vseh težav.

Nova napetost na Balkanu in tudi drugod po svetu nikakor ne upravičuje tega optimizma, posebno ne, če še upoštevamo nove pojave nacizma v državi. Tako so v Gornji Avstriji in sicer v Linču odkrili novo mladinsko nacistično organizacijo in izvedli celo vrsto aretacij. Dodatno obremenjujejo položaj obojestranske špijonažne afere, za katere delajo soodgovoren policijski aparat in s tem v zvezi notranjega ministra.

Rusija ima interes na zavlačevanju pogodbe, ker računa z gospodarskimi težavami v Avstrijah z ozirom na to, da mora Amerika vedno bolj svojo gospodarsko pomoč usmerjati na Daljni vzhod.

VOLITVE V VZHODNI NEMČIJI

Državni predsednik, Wilhelm Pieck in ministrski predsednik nemške Vzhodne republike sta izjavila, da nemško enotno socialistično stranko čakajo v novem letu še težje naloge kot v preteklem. Predvsem je treba ugotoviti ljudsko fronto in prijateljstvo s Sovjeti. Potem pa bodo šli 15. oktobra na državnozbornske volitve.

MADŽARSKA UTRJUJE MEJO

Angleški listi poročajo, da madžarska vlada utrjuje svojo mejo proti Jugoslaviji. S tem udarcem hoče zadeti dve muhi. Prvič hoče preprečiti pobeg beguncev iz Ogrske v Jugoslavijo, drugič pa preprečiti Titovim agentom zvezo z madžarskimi pristaši. Če se pa v tem ne skriva tudi priprava za morebitni napad, tega pa madžarski kominformovci ne povedo.

ŠT. JAKOB V ROŽU

(Prireditelj farne mladine)

Na praznik Treh kraljev 6. januarja ponovi farna mladina ob pol 3. uri pop. v Narodnem domu božično igrice „Peterčkove poslednje sanje“. Igralci iskreno vabijo k čim številnejši udeležbi.

V SKRBI ZA DELAVCE

Množice delavcev so bile zbrane v delavski dvorani Saint-Etiennea, ko je stopil na govorniški oder ljubanski pomožni škof msgr. Ancel. Pravo iznenađenje za delavce, saj so pred kratkim slišali s tega mesta govoriti komunističnega prvaka Duclosa in mnogo drugih političnih govornikov. S prepričevalnimi besedami je škof prodril v globino duš zbranih delavcev. „Cerkev goji globoko ljubezen do delavskega stanu, le škoda, da njena blagovest pogosto ne pride do njih. Kaj morete od Cerkve pričakovati in kaj ne? Cerkev se ne more zavzemati za to ali ono stranko, ker je nad strankami. Kristus je vse plasti človeštva ljubil, najbolj pa tiste, ki največ trpe (delavce).“

Delavci morajo vedeti, da že od časa vlade papeža Leona XIII. Cerkev obsoja nezasluzeno gorje-delavstva. Od okrožnice „Rerum Novarum“ Cerkev nikoli ni molčala. Skozijo in skozi je označevala načela: pravico do življenja potrebnih plač, pravico do delavskih zastopstev (dandanes je to celo dolžnost). Bičala je izrodke kapitalizma, kakor n. pr. gospodarski liberalizem, nakupičevanje bogastev pri posameznikih itd. Ne pričakujte od Cerkve političnih gesel. Kaže Vam pot: odpravo brezdelnosti, razvoj osebnosti posameznika, pravico do lastnine, pravico do glasovanja in pravico do sodelavežev pri večjem zaslužku lastnika ali podjetja. V začetku vsega pa stoji beseda: „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!“ kajti kdo drugi rodi laž, kakor egoizem.

Podali smo nekaj misli škofovega govora delavcem. Nekateri so prišli v dvorano z veseljem, nekateri iz radovednosti, nekateri z nezaupanjem. Razšli pa so se ene misli, da je res krščanstvo tisto, ki daje pravice, ki vse ljudi enako vrednoti, in da je Cerkev tista, ki je izdala že toliko upoštevanja vrednih socialnih okrožnic. Vsa trenja bi se ob izpolnitvi naukov Cerkve za vse prav rešila.

Pri nas na Koroškem

SKOZI ŠT. ILJ

Navsezgodaj me pokliče žena, naj vstanem, da grem k sv. Luciji na Goro. Sicer je obljubila ona, da pojde, ker pa je bila slaba pot, je poslala zastopnika — in to sem bil — jaz. Tako sem koračil ob Dravi in skozi Št. Ilj. Ko sem pri takozvanem Zimovem križu zagledal vas, sem se zatopil v premišljevanje in pri prvi hiši pri J e ž e p u sem začel modrovati: Hm, mladi pa kaj dobro gospodariš, vse prenovljeno, mlin, klet, hlevi in to v teh par letih. Kakor vse kaže, je dobila hiša vzornega gospodarja in tudi gospodinjo, kljub temu, da je mladi moral okusiti precej nevoščljivosti gotovih ljudi. Na desno Kovačič, lepo posestev, le škoda, da se iz vojne nista vrnila dva sinova in ne samo domači, tudi sosedsi si želijo Tevžija, morda se pa le še vrne. Bolj na desno je Nočnik, tudi prezidava in priporočil bi konjskim kupcem, da si ogledajo enkrat ta hlev, težko bodo našli na Koroškem take vzorce, pozabil pa je na zarod do sedaj, pa se bo gotovo tudi na to spomnil.

Na levo Kotnik, dasi radi neke bolezni nekaj pohabljen, ima pa ženo, ki res podpira tri ogle in menda se sedaj že noben ne more kosati z njim. Le tako naprej!

Zopet na levi Rinar, krojač, ima ženo že leta popolnoma ohromelo na vsem telesu in mora ji nuditi vsu pomoč, vendar še ni bilo slišati ne od njega ali otrok kake pritožbe in bi jih lahko postavili za vzor mnogim v ljubezni do matere.

Na desno Vavtižar, svojčasnij najboljši tenorist Kernjakovega zbora, pevec! Dobro, da je hčerka podedovala glas in vodilno sodeluje sedaj pri istem zboru. Zopet na levo lična hišica, čevljar. Vidi se, da ima odrasle otroke in — da so pridni, ker vse, kar je prenovil, ne bi zmogel z delom le svojih rok. Malo na prejšnjem pekarna Brešan, dobro idoča obrt, škoda, da ni bilo dano, da bi se priženil domačin, vendar je ta zelo podjeten in prijazen.

Zraven „leseni Kovač“, ta je namreč mizar in že vidiš, da je v svoji stroki precej popravil na hiši, tudi pevec in duša šentiljskega kvinteta — pa tudi pivce in v takih okoliščinah rad napravi malo „red“ v hiši.

Na desno trgovina Trabesinger. Je to ena najbolj poštenih trgovin, kar jih sploh obstoja in moč se ne bo nikdar „zmotil“, da bi otroku več zaračunal. Z delom svojih rok je napravil vse, kar ima in vse pošteno, takih bi rabili povsod. Na desno Šolar, videl sem tam ob vodi nov mlin in že sem mislil zapeti „Ob bistrem potoku je mlin, jaz sem pa mlinarjev sin“, ko sem šele opazil, da je na električni pogon. Naprej gostilna Markovič. Mož je to leto umrl in sedaj gospodarji že mladi, bil je telesno nekoliko pohabljen, ali duševno je pa bil eden najbolj prefriganih šentiljčanov, to ni noben sosedov in njegovih prednikov in dvomim, da bi kdo naslednikov toliko „prihavljal“, kot je on. Zopet na levo gostilna in trgovina Lederhas, najemnica Mici Piber, kot rojena za to stroko in promet, ki ga ima, je samo spričevalo njene zmožnosti. Bodi ji privoščeno, ker človek, ki je zmožen, zasluži tudi plačilo za svoje talente. In zopet gostilna Spies. Ko so pred tremi leti blagoslovili novo stavbo, ki mladi Viktor ni povsem zapomnil župnikovih naukov in to se sedaj morda že maščuje.

„He... Kam pa tako počasi, slišim glas za seboj. Obrnem se in nek domačin pride za mano; Pravim: „Grem k sv. Luciji, imava še čas, saj je menda ob 10 uri.“ „E“, pravi, „ob pol deseti in kar prestopiva“. Tako sem moral končati moje premišljevanje in skozi Habrije sem še sopihal za njim. Kako je bilo tam pa morda prihodnjic povem.

*

V nedeljo 18. decembra so nas povabili naši mali na svojo božično prireditev in mnogo staršev se je temu povabi-

lu odzvalo. Prostor je bil poln do zadnjega koticika; tudi g. župnika in g. župana smo videli. Z deklamacijami in kratkimi božičnimi prizori so se postavili naši malčki in ljubko so nam zapeli „Tiha noč, blažena noč“.

Prireditev se je vršila v obeh deželnih jezikih. Vse je bilo pristrčno in bili smo ponosni na svoje male. Ako bi ne vpletli vmes tistega „Knecht Ruprecht“, ki nas vse preveč spominja na Hitlerjev božič, bi bila prireditev nad vse posrečena, to pa naj bi v bodoče izpustili. Ob koncu se je zahvalil g. župan učiteljsstvu v nemškem in drugi domačin v slovenskem jeziku v imenu staršev.

Učiteljem bi posebno polagali na srce, ne učite mladine samo brati in pisati, ampak vzgajajte to mladino skupno z dušnim pastirjem in dobrimi starši v krepostne moče in žene bodočnosti, da bo prihodnost po naših vaseh izbrisala madeže minulih desetih let.

SELE

Delo za vaško prosveto se je v decembru živahno razgibalo. Dne 4. decembra smo imeli Miklavžev popoldan, 8. decembra pa proslavo na čast Brezmadežni. Na Božič se je Kot zbral k božičnici, ki jo je pripravila g. Pepca Ogris. Na Štefanovo pa je prosvetno društvo, kakor vsako leto, pripravilo večjo igro. Uprizorilo je Medvedovo igro „Stari in mladi“. Snov je vzeta iz kmečkega življenja, predočuje krivico, ki jo utrpel užitkar od strani sebičnih otrok in nesrečo, ki iz tega izvira. Igralci so jo naravno podali, ker so se v njo dobro vživeli. Igra je mnogoštevilnemu občinstvu zelo ugajala. Ob začetku in zaključku je zapel moški zbor, odmore pa je res ljubko izpolnil dekleški zbor z mičnim petjem. Tako posrečenih prireditev si želimo še več. Pa saj nam društvo za predpust že obljublja nekaj za dobro voljo.

PLIBERK

Kolo časa tudi pri nas hitro naprej drvi. Ne moremo ga ustaviti in kljub zimi ne zamrzne; tudi zadržati ga ne moremo, čeravno imamo par velikansko močnih možakov. Tako minejo sicer prijetni časi, a gredo pa tudi neprijetni časi preko nas. Poroke smo sedaj za kratek čas ustavili, ker je bil tudi po našem koledarju advent, pač pa vedno kaj novega doživimo.

Hodili so po vsaki vasi parklji. Pravi, da so bili letos iz pekla. Če je to res, naj si vsak sam svoje misli, a bili so hudi in so se jih nekateri bolj balili kakor pravega peklenščaka.

V adventu smo imeli „Marijino popotovanje“. Začeli smo ga šele letos. V začetku se je vsak vprašal, bo li kaj iz tega in sedaj smo se oprijeli te lepe stare navade z veliko ljubeznijo. Vsaka vas zase: Dob, Vidra vas, Cirkovče, Nonča vas, Libuče, Zgornje Libuče, Št. Jurij. Tudi v mestu samem so jo nosili. Vas Ponikva je sicer letos izostala, bode pa drugo leto zraven. Vsak večer je bilo več ljudi in v Št. Juriju so nosili celo dva Marijina kipa. Kar veselje je bilo gledati, kako so ljudje prepevali in se pripravljali na božič, da je ganilo to tudi moše, ki so se v vojni odvadili vsake čustvenosti in ki nimajo za vsako malenkost že solze pripravljene. Ljudstvo, ki svojo Mater in njenega Sina tako časti, ne more biti še slabo.

Tudi smrt nas obiskuje.

Na praznik sv. Lucije smo se na poti od sv. Lucije ustavili pri Škofu v Vidri vasi, da izkažemo zadnjo čast Škofove mu uju. Janezu Mikic. Bil je zvest, zanesljiv človek. Bil je vselej veselega srca in prijazen do vsakega človeka. Delal je neprenehoma in v zadnji bolezni je imel le željo, da bi se kmalu opomogel in mogel zopet k delu. Doma je bil pri Tužaku. Služil je potem več let v Granici pri Št. Pavlu in sedaj pa se je že pred leti vrnil v domači kraj in v krogu svojih je na domačih tleh, katera

je tudi v Granici imel vselej v mislih, vrnil dušo Stvarniku.

V četrtek, dne 22. decembra, smo položili k zadnjemu počitku dobro Štavedkarjevo mater, Heleno Pratnekar. Vselej, kadar zagrne zemlja mater, posebno pa dobro mater, je kakor bi se nam izgubil velik kos bogastva. Vsem se tako godi, ki stoje ob grobu. Otroci pa zgube največje bogastvo, ki so ga dobili od Boga.

Rajna je bila svojim dobra vzgojiteljica. Zadnja leta je bila pri svoji hčeri, ki je bila pri Mlinarju na Komlu poročena. Pred tremi leti pa sta umrla oba gospodarja te hiše in otroci sirote so rabili sedaj še bolj svojo staro mater. Božja pota niso vselej tudi naša pota. Bog je vzel otrokom tudi to zavetnico. Rajna je bila vdova 31 let, dosegla je 72 let. Dala je tudi šestim otrokom življenje. Trije so že v mladosti umrli in z ostalimi se je kot vdova borila za vsakdanji kruh na svoji Štavedkarjevi domačiji. Radi ji privoščimo večni mir, četudi jo zaostali zelo pogrešajo.

Obema rajnima, Škofovomeu uju in Štavedkarjevi materi naj nakloni Zveličar večni mir v nebesih!

REBERCA

Naš kraj dobi z drugim januarjem 1950 svoj lastni poštni urad z naslovom „Rechberg-Kärnten Fabrik“. Pošto bodo dostavljali za Reberco, za tovarno in njene stanovanjske hiše.

Uradne ure bodo ob delavnikih od osmih do desetih in od treh do šestih popoldne, ob praznikih in nedeljah od pol desetih do enajstih.

GLOBASNICA

Štefan Leder 85 letnik

Po vinogradih v Globasnici je bil zvečer na dan pred svetim Štefanom velik rupompom. Streljali so, da se je vse treslo. Saj so pa tudi imeli vzrok za to. Pobegnov Štef je gođoval, Valhauzarjeva Štefa se je smejala ob svojem kavalirju, najbolj pa je bil vesel Ledrov oče, „Kreuz bataljon krvava kuobasa“, ki je obhajal svoj 85. rojstni dan. Njegova žena Jera je bila že par dni vsa v skrbeh, kaj bo dala na mizo, da bo razveselila svojega možja. Vse ji je lepo uspelo. Nad obloženo mizo, ki je bila prava „mizica pogri se“, je stal napis: Ljubi možek moj, jutri god obhajaš svoj. Dobri Bog naj te meni še dolgo ohrani in vsega hudega te brani! Da bi po srečni smrti oba, skupaj v nebesih častila Boga.

Kako lepo voščilo, kaj! Koliko mož bi si želelo kaj takega, pa se jim ne izpolni želja. Da, da, saj je pa tudi Ledrov oče vedno vesel in zadovoljen. Veren človek je. Vsako nedeljo in praznik ga vidiš v cerkvi, kako moli in spremlja sveto daritev ter tako izpolni nedeljsko dolžnost, in s tem daje prav lep vzgled malovernim možkim in fantom. Malo naglušen je in kratkoviden pa je še vedno čil in dobre volje kljub tolikim letom. Tudi mi mu želimo še mnogo zdravja in zadovoljnosti. Naj živi še mnogo let med nami prav tako vesel in zadovoljen kot na svoj 85. rojstni dan.

TISTI, KI DOBITE POLOZNICE, SE JIH POSLUŽITE!

NAČRTI V GOZDARSTVU

V načrtu za obnovo Evrope zavzema široko mesto gozdarstvo in poljedelstvo. Les je važna surovina za Zapad, posebno ker obvlada največje zaklade vzhodni blok. Od Karpatov do Sibirije je vse v gospodarskem območju Vzhoda. Zato bosta posetila Avstrijo začetkom novega leta dva strokovnjaka za gozdarstvo od oddelka za gozdarstvo in poljedelstvo pri organizaciji Združenih narodov.

Tako Amerika, ki ima interes na tem, da Zapadu zasigura stalno podlago za dobavo lesa, kot Avstrija sama, ki si hoče s tem zagotoviti stalen vir dohodkov, sta prisiljeni se resno lotiti tega vprašanja. Zato nikakor ne kaže, da bi naše gozdarstvo moralo sedaj, ko izgledajo cene razmeroma ugodno, sekati preko mere, ker bo gotovo še v daljši dobi les predstavljal dober vir dohodkov. Prepričani smo, da bo tudi zana-prej za kmeta gozd najboljša hranilnica, to pa ne samo z ozirom na stalni prarast cen in eventualno še možne spremembe vrednosti denarja.

RUDA

Pokopali smo 29. decembra uglednega posestnika, p. d. Pušnika iz Dolnje vasi ob veliki udeležbi sorodnikov in drugega ljudstva. Bil je šele 48 let star in prej nikoli bolan. Nenadoma ga je dohitela smrt sredi nadepolnega življenja. Imel je veliko veselje z gospodarjenjem. Ravno je postavil v Lipnici novo poslopje, kjer je mislil odpreti gostilno. Bog je prekrizal njegove račune in ga poklical s tega sveta. Zapušča ženo in tri otroke, dva fanta in dekle staro 18 let; fanta pa sta še pod 14 leti. Izrekamo družini iskreno sožalje. Pogrebne obrede je opravil domači župnik, č. g. Fr. Pirker.

ŠT. VID V PODJUNI

Cerkvena ključarja župnijske cerkve v Št. Vidu v Podjuni se tem potom javno zahvaljujeta č. g. provizorju Lovru Kassel za njegovo požrtvovalno vstrajnost pri popravilu župnijske cerkve. Prav tako se zahvaljujeta vsem faranom, ki so kakorkoli prispevali h kritju potrebnih stroškov. S to zahvalo združujeta novo prošnjo do vseh faranov, da bi po svojih močeh prispevali pri tako potrebnem povečanju podružnice v Št. Primožu.

Bog bodi vsem bogat plačnik!

Blaž Mohor in Pavel Ražun.

ZAVOLJO VODE NE MOREM DO NJE...

Zdaj ta pesem za vasovalce z Gur in onih iz Sveč ter Bistrice, Polane in Sale ne velja več. Brodnjak v Želučah je „vadjico spuvu“. Zelo lepa je in tudi trdna; saj je macesnova in omogoča krajšo zvezo med bistriško občino v Rožu in med Gurami. Brodnjak, še krepak mož, čeprav ima že 67 let, z gotovostjo in spretnostjo vozi čez Dravo. Sicer pravi, da še ne ve, če bo vožnjo tudi uradno prevzel, ker imata s sinom preveč dela, vendar upamo, da bo ta obrt le ostala „pri hiši“ in da se tam ne bo reklo zastoj „pri Brodnjaku“.

Brod pa ni ugoden samo za vasovalce. Zadnjič je naša pridna šivilja šla k Rupiju v Velinjo vas na štero. Skrbni mož jo je spremil prav do broda, na drugi strani pa so že čakali Rupijev oče s konjem. „No, Honza, še ti stopi v vadjo, si že tudi vževčen pri nas,“ so zavpili Rupij. Mož pa je glasno odvrnil: „Ča morem, mam čveč deva doma, bom an drhobrt pršov!“ — In žena se je sama prepeljala na drugo stran.

Vsi pa so prav debelo pogledali, ko je sredi popoldneva stopil v hišo mož naše šivilje in dejal: „Mici, oj daj mi ključ, da bom mohu v šišo.“ Zaradi tega ključa, ki ga je žena pomotoma vtaknila v žep, namesto da bi ga dala možu, so se pri Rupiju tisto popoldne prav fletno imeli. Da so gostoljubni Rupijevi strica obdržali, se razume. Nič se ni jezil Honza, saj se je spomnil na tisti čas, ko je na Gure v vas hodil in se z macesnovo vadico čez vozil. Dobil je zato pridno ženo, ki jo ima še zdaj čez vse rad.

PRISILNA ODDAJA

Kot smo že poročali, so s posebno postavo odpravili gospodarske zveze (Wirtschaftsverband) razen zveze za preskrbo z mlekom in mastjo. Preostaja torej edino še za kmeta obveznost, koliko in po kaki ceni mora prodajati. Obstojajo načrti, da se po mestih vpeljejo posebne trgovine za mleko in mlečne izdelke. S tem se odvzame producentu vsaka možnost, prosto razpolagati s svojim blagom in bo ostalo dejstvo, da morajo konzumenti plačevati visoke cene, medtem ko kmet od teh „posredovalcev“ le malo dobi za svoje blago. Čeprav je klanje svinj za domačo uporabo prosto in prisilna oddaja odpravljena, so ponekod, posebno kjer obvladajo položaj socialisti, zahtevali od kmetov še nadaljnjo oddajo špeha. Čudno je, da gotovi krogi položaj kmeta ne morejo razumeti.

Po odredbi deželne vlade od 13. decembra 1949 je klanje za domačo uporabo prosto in oddaja špeha odpravljena. — Kdor pa vas s to oddajo nadleguje ali jo izsiljuje, ta postopa proti imenovani odredbi in vam svetujemo, da se strogo držite vladne odredbe. Pri občinskih volitvah pa teh stvari ne bomo pozabili.

Temelj našega kmetovanja

Staro leto je minulo, z novim smo začeli. Pri tem je navada, da pogledamo v preteklo leto, da nam je preteklo leto nato nekako kazalo za delo v novem letu. — Staro leto nam je prineslo mnogo veselja, prineslo pa nam je tudi delo in trpljenje. Zelo verjetno je, da bo tudi v novem letu mešano veselje z delom in trpljenjem. Toda z zaupanjem na Njega, katerega spomin rojstva smo praznovali v božični noči, bomo premagovali težave, ki jih bomo v novem letu srečevali, pri tem pa se bomo zavedali, da so tudi vse dobrote iz milosti, ki jih deli božično Dete.

Star pregovor pravi: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. To se pravi, da ne smemo pričakovati in se zanašati na čudeže, da moramo s svojim delom doprinesiti k uspehu in da moramo poizkušati tudi uporabljati vse pridobitve znanosti in starih izkušenj pri svojem gospodarstvu, pri vsem tem pa ne pozabimo, da je le nebeški Oče tisti, ki daje rast zemlji in ki tudi daje blagoslov in končni uspeh vsemu našemu delu.

V zadnji številki „Našega tednika“ je bilo v članku, ki govori o podvigu našega kmetijstva z zboljšanjem in modernizacijo gospodarjenja tudi rečeno, da sta temelj kmetijski proizvodnji zemlja in pa delovna moč človeka. Iz rodne sile zemlje s svojim delom pridobiva kmet pridelke, pa naj bodo ti pridelki žito ali krompir, sadje ali zelenjava, stavbni les ali kurjava, krma ali stelja, mleko ali volna, meso ali mast itd.

Vse te pridelke prideluje kmet predvsem zato, da more dati potrebno hrano sebi in svoji družini, nadalje pa tudi zato, da te pridelke prodaja in z izkupičkom preskrbi nato obleko in druge potreščine svoji družini, končno pa tudi zato, da kupi številne gospodarske potreščine. Med vojno je kmet mogel prodati ali zamenjati skoraj vse, kar je pridelal. Ni mu bilo zato treba mnogo premišljevat, ali se mu pridelovanje žita in krompirja izplača in če bo mogel te pridelke tudi prodati.

Danes pa so razmere že drugačne in vse kaže, da more v tem letu priti že do zastaja prodaje kmetijskih pridelkov. Nekatere pridelke bo pri tem še mogoče prodati, pri drugih bodo cene že tako nizke, da se ne bo več izplačalo njih pridelovanje, nekaterih pridelkov pa sploh ne bo mogoče prodati. Zato pa bo moral začeti kmet premišljevat, kaj se mu bo še izplačalo pridelovati. — Samo premišljevanje pa še ni zadosti, to razmotri-

vanje mora imeti neko stvarno podlago in to podlago more dati kmetu samo zapisovanje dohodkov in izdatkov.

Mogoče bo kdo rekel: „Vse zapisovanje prav nič ne pomaga, saj mi zapisovanje dohodkov in izdatkov ne bo prav nič zmanjšalo izdatkov in mi tudi ne bo povečalo dohodkov.“ Tako mišljenje pa ni pravilno. Ako bomo namreč vedeli natančno, od kod so naši dohodki, in če bomo vedeli, za kaj smo morali izdati največ denarja, si bomo mogli tudi napraviti nekak načrt za kmetovanje v prihodnosti. Sicer so vsi načrti o gospodarstvu danes nekako razvpiti in ljudje kljub načrtom slabo živijo, vendar pa je pri kmetiji drugače. V bodočih letih bo mogel shajati le oni, ki bo gospodaril po nekakem načrtu, ki ga je napravil deloma sam na podlagi zapisov o dohodkih in izdatkih, deloma pa ga bo dobil iz nasvetov v svojem tedenškem časopisu.

Zato sedaj ob novem letu napravimo predvsem dva sklepa:

1. Napravili bomo red v svojih izdatkih in dohodkih, zato bomo vse izdatke in dohodke vestno zapisovali.

2. Vsak teden bomo prebirali članke in nasvete v „Našem tedniku“ in drugih listih o pravilnem gospodarjenju.

Na podlagi zapisov in raznih gospodarskih nasvetov naj bi si nato naši kmetovalci napravili načrt za pravilno kmetovanje, ker je prav gotovo, da bodo le tako mogli zmagovati gospodarske težave v najbližji bodočnosti. Ako se bodo ravnali naši kmečki gospodarji po teh nasvetih, morejo brez zaskrbljenosti upati, da jim novo leto ne bo prineslo samo dela in skrbi, ampak bo tudi prehod v lepše in urejene čase.

ZA TISKOVI SKLAD so darovali:

Č. g. Zaletel Vinko, Podgorje 5; Č. g. Kuhling, Bistrica na Z. 5; Ravnjak Janez, Škocijan 5; Č. g. Starc Ivan 10; Č. g. Košir, Žihpolje 20; Olip Janko in Peter 40; Neimenovani 50; Koren Štefan 5,60; Mohar Peter 100; Starc Štefka 8; Vauti Zofka, Sele 150; Thömel 5; Č. g. Karicelj A. 17; Barbič 21; Mihor 2; Lučovnik 2; Piskernik 10; Ž. u. Škofiče 20; Dr. Lučovnik, Št. Janž 20; Ž. u. Št. Rupert 24,45; Neimenovani 415; Svanjak Marica, Pliberk 2,60; Zdaitz Rudolf, Goselna vas 10,40; Kulmež Alojz 5; Lužnik Jožef, Galicija 5,80.

Vsem darovalcem se prav iz srca zahvaljujemo in jim želimo mnogo blagoslova v novem letu!

vrsta nas je bilo, od vrat do mize, ter s povzdignjenimi rokami prosili kruha. Primerilo pa se je tudi, da je bila miznica prazna in mati nam je prav žalostno omenila, da kruhek spi. Hudo nam je bilo ob takem sporočilu, še hujše seveda materi, ki bi nam rada ustregla, pa ni imela kje vzeti. Oče, že nekaj časa bolan, seveda ni zaslužil, in tudi zdravila so požrla precej denarja.

Nekega semanjega dne se je odpravila mati k fari, da nakupi najpotrebnejšega. Ko je tam na stojnici pri kramarju ogledovala kos kontenine, jo je pocukal za rokav kmet Trbovc iz vasi Kalpičle, dve uri oddaljene od fare V. „No, kaj pa ti Mica, ali boš kaj kupovala, da tako ogleduješ to robo?“ „Da, da! Rada bi nekaj kupila za otroke, ki toliko raztrgajo, toda hudo je, ker mi na vseh koncih primanjkuje denarja,“ so mu odgovorili moja mati. „Primanjkuje praviš, hm, saj ti ga lahko; kaj pa reliš tako čredo doma, ha? Služit jih daj! Punce za varučke, pobe pa za pastirje, in na polovico se ti izprazni hiša in s tem si tudi olajšaš izdatke za obleko in hrano. Enega poba vzamem jaz,“ je modroval naprej možakar. „Jesti bo imel za potrebo, da ne bo lačen, kar je glavno.“

Jaz sem bil že, odkar se zavedam, živ kot žerjavica, in tudi glede različnih „lumparij“ nisem bil zadnji. Zato ni čuda — in ker sem jim že povsod presedal, da se je mati odločila in pristala na to, da sem šel v hribe. Razen hrane so mi obljubili še hodnično srajco, hlače in suknjčič iz domačega platna, če bom priden, še visoke čevlje. Proti tej odredbi ni bilo priziva in jaz osemletnik sem šel

KRIZANKA „1950“

Besede pomenijo:

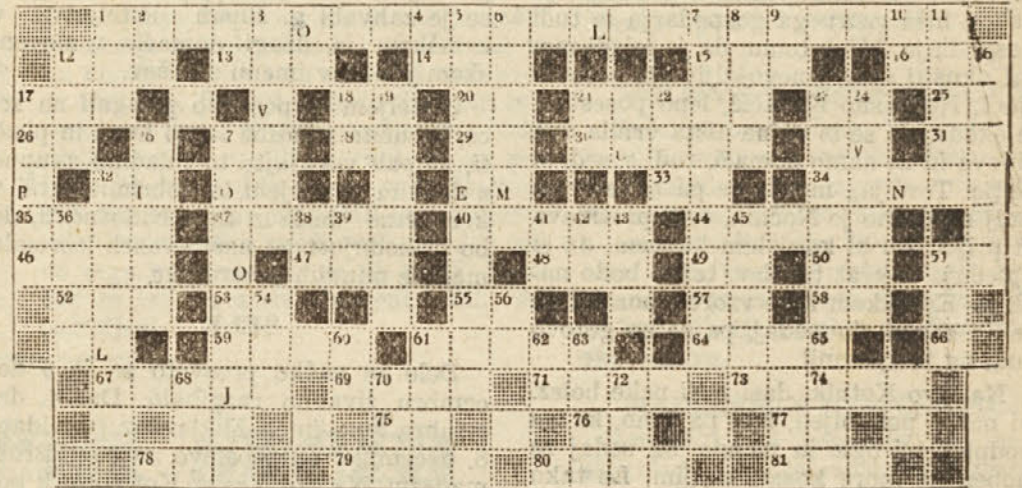
Vodoravno: 1 naše voščilo vztrajnim in spretnim reševalcem križanke; 12 svetnik, priprošnjik pri boleznih udov; 13 mrtvoud, hitra smrt; 14 prva številka; 15 gradivo, kurivo; 16 začetnice imen in priimka velikega pokojnega slovenskega škofa; 17 egiptovska reka; 18 prvi dve črki; 20 pijača Starih Slovanov; 21 nasprotje od majhen; 23 nemška kratica za konjsko silo; 25 dva različna samoglasnika; 26 igralna karta; 27 veznik; 28 kratica za „svojeročno“; 29 pritrtilnica; 30 neka ptica; 31 kratica za republiko; 32 geometrijsko število; 33 domača pritrtilnica; 34 avstrijski komponist („Vesela vdova“, „Zemlja smehljaja“ itd.); 35 uhata žival; 37 lesena posoda za mleko; 40 domače moško ime; 44 nacionalna enota; 46 skupina ptičev; 47 neka številka; 48 merilne časa; 49 osebni zaimek; 50 nikalnica;

maščobe; 23 domače žensko ime; 24 mizarsko orodje; 26 moško ime; 27 večja tekočinska mera; 32 domača perutnina; 36 reka, ki izvira na Gorenjskem; 38 kratica za izraz „tega dne“; 39 kratica za „eventuelno“; 41 trenutek, hip (nemški); 42 nemški osebni zaimek; 43 sorodnik po hčeri; 45 moško ime; 51 rastlinska poslastica; 54 pot, cesta (latinski); 56 oslovski glas; 60 ruska reka; 61 vodopad; 62 ena izmed not v glasbeni lestvici; 63 prvi človek; 64 enota električnega upora; 65 preprosto pokrivalo; 66 „teče in nič ne reče“; 68 prva številka; 70 domač izraz za očeta; 72 latinski pozdrav; 75 domača plemenska žival.

Rešitev križanke „Božično drevo“

Besede so bile:

Vodoravno: 1 sobota, 5 krasen, 10 av, 11 dr, 12 Ada, 13 Etna, 15 pliš, 16 tiara, 18 lev, 19 tona, 23 nag 24 eta, 25 d, d, 26 ora, 28 čeber, 31 lani, 33 bl,

51 kratica za množino; 52 poziv neljubim gostom; 53 dva enaka soglasnika; 55 nikalnica; 57 kratica za „starejši“; 58 ploskovna enota; 59 krajša oblika za Miklavža; 61 pečina, kamenita gmota; 64 kraj in božja pot ob Vrbskem jezeru; 66 del človeškega telesa; 67 domislek, namen; 69 nevestina oprema; 71 prvi človek; 73 pregled vojaških novincev; 75 kazalni zaimek; 76 vzklik ob bolečini; 77 geometrijsko število; 78 vodna žival; 79 gora v Karavankah; 80 izraz veselja; 81 veznik.

Navpično: 1 kuhinjska začimba; 2 kratica mednarodne dobrodelne organizacije; 3 ji pravijo „železna srajca“; 4 zna, razume; 5 krajše dramsko delo; 6 meseni proizvod; 7 lepo vedenje, vljudnost; 8 del očesa; 9 del kolesa; 10 kazalni zaimek; 11 del pohištva; 12 divja mačka; 16 ženski glas; 17 napitek; 18 igralna karta; 19 obrtnik z milom in rezilom; 21 kratica za vsoto; 22 vrsta

34 Eva, 36 kor, 38 ar, 39 Abel, 41 vs, 43 žamet, 45 osel, 48 Reka, 50 ose, 51 non, 52 da, 53 ni, 55 tur, 56 oda, 58 daj, 61 aj, 62 čas, 63 da, 64 posredno, 65 ab, 66 ah, 73 Alah, 74 prosit, 76 rano, 77 Lipe, 78 Oleg, 80 okel, 81 rak, 82 seme, 83 Tal, 84 Zan.

Navpično: 1 Sveta noč, blažena noč; 2 osti; 3 Banat, 4 ave, 5 kdo, 6 r, r, 7 salve, 8 Edi, 9 Naš Tednik, 14 Aron, 15 peta, 17 Ana, 18 leta, 20 aga, 21 dete, 22 orel, 25 Don, 27 a, b, 29 re, 30 jarem, 31 loj, 32 ar, 35 vas, 36 kos, 37 Klement, 40 b, a, 41 ven, 42 slovarji, 44 takoj, 45 oje, 46 Rož, 47 ost, 49 ananas, 52 dual, 54 Ida, 57 as, 58 dve, 59 ajd, 60 Jan, 63 do, 65 Amerika, 67 homogen, 68 posel, 69 liter, 70 žarek, 71 Nanos, 72 oholež, 74 plot, 75 Opel, 79 Ema.

Že vstavljen besede so bile začetek stare slovenske božične pesmi: „Eno dete je rojeno, tja v jasli položeno“...

Lepa je mladost, ne bo je več nazaj

Tako nekako nam poje narodna pesem. In res, lepa so brezskrbna otroška leta mladine, ki danes dorašča, saj posebno po mestih in industrijskih krajih, razen šole nima druge brige, kot da se pošteno naje, in potem hajdi na športno igrišče, kjer se do mile volje iznori. Vsega tega nekdanja deželi nismo poznali, če izvzamemo kepanje, sankanje in drsanje, seveda brez drsalk. Toda še to nam je bilo dostikrat zabranjeno, deloma radi varčevanja, ki je bilo pri mnogoštevilni družini utemeljeno.

Saj so pri drsanju na primer trpeli občutno podplati, deloma pa radi pomanjkanja časa. No, iz šole grede smo pa vendar, posebno pozimi, užili s kepanjem in drsanjem marsikatero lepo urico, kljub temu, da nas je ta šport dostikrat stal mastne zausnice, saj naši vzgojitelji nikakor niso hoteli razumeti, da je šport, seveda če se prav goji, potreben naši mladini za zdravje. Kako smo otroci revnih starišev preživljali mlada leta, vam povedo naslednje vrstice.

Devet nas je bilo otrok pri hiši in če je kateremu prišlo na misel, da je lačen, smo takoj vsi hkrati zahtevali kruha. Včasih je bil kruh v mizi in mati je posegla po nožu, ki je ležal visoko na polici in odprla miznico, v kateri je bil lepo zapечen hleb. Spoštljivo ga je prišla v svojo, od dela raskavo roko, z desno prišla za nož in z njim napravila križ. Istočasno smo vsi poklekneli, kar lepa

visoko v hribe. Tam me je sprejel gospodar, bolj majhne postave, toda žival (kar sem pozneje žal dostikrat okusil). Gospodinja je bila za glavo večja od njega, močna stasita postava, od katere tudi nisem pričakoval, da me bo božala. Otroka sta bila dva: enoletni sinček in triletna hčerkica, nadalje devetletno nezakonsko dekle, katere mati se je pred par leti izselila v Ameriko in potem ni bilo ne sluha ne duha o njej. S to siroto sva si delila udarce, ki so padali po najinih hrbtih, seveda glavni odjemalec sem bil jaz, kriva pa je bila temu največkrat šola. Saj je bila po mnenju mojega delodajalca čisto odveč na svetu. Že od nekdanj se je pri nas mnogo čitalo. Rad je bral stari oče, ki je služil „Radeckija“, zvesto mu je sledil moj oče in da bi jaz opustil čtivo katerega sta ljubila prednika, tega mi tudi gospodar ni mogel zabraniti z udarci. Nasprotno, še hujšo strast sem dobil. Ne mislite pa, da sem čital časopise, ki so takrat še redko prihajali med gorjanske kmete, še manj pustolovske romane, pač pa šolska berila in Mohorjeve knjige, ki so bile takrat močno razširjene in so par let pozneje dosegle svoj višek. Te knjige so bile dragocen zaklad, ne samo meni, gorjanskemu pastirju, temveč zaklad celokupnemu slovenskemu narodu, saj je iz njih izžarevala ljubezen, bratstvo in sloga, ki nas je držala močno skupaj.

Toda kam sem zašel. Po novem letu 1910 sem nastopil to službo in sem delal v hlevu, pri živini, nastiljal, napažil in čistil ter ob prostem času smrečje drobil za steljo, ob večerih robkal

koruzo in luščil fižol, spal v hlevu, po leti pa na kozolcu, napolnjenim z dišečim senom. Največji križ je bilo šolo, kamor me je prav z nevoljo pošiljal. Razumljivo, saj on dejansko ni imel nobene dobička od tega, če sem jaz umel zgodovino, zemljepisje, pisanje, čitanje, verouk in slične predmete. Nasprotno, samo izgubo, saj sem moral zjutraj ob sedmi uri že iti od doma. Ne iti, temveč teči, da sem došel do osme ure v šolo. Tiste čase pa je bil pouk ves dan: od 8—12 in od 1—4 ure. Zimski čas smo imeli hrano v šolski kuhinji, poleti košček črnega kruha, katerega pa sem dostikrat zamenjal za belega s kakšnim tržanom. Seveda, za to uslugo sem moral večkrat puhoglavcem na zemljevidu pokazati, kje stoji eno ali drugo evropsko mesto ali kaj sličnega. Torej pozimi čez dan, je imel gospodar z menoj izgubo. Zato sem moral potem zvečer do 10 ali celo do 11 ure luščiti fižol ali robkati koruzo; tudi za pletenje košev, krip in košar sem moral čistiti takoimenovane „vitre“. V decembru je prišel tudi stari Jaka čevljar v „štero“. Takrat je Trbovc poba zopet „gor plačal“. Kljub temu, da se je dobil petrolej v vsaki trgovini, sem moral temu kopitarju svetiti s trsko. Škof do polovice napolnjen z vodo, nad njim železen svečnik z utežjo, ki je prišla trsko, katera pa je morala enakomerno goreti, da je strokovnjaški Jaka videl delati. Drugače sem se seznanil z orodjem, ki ga imajo čevljarji za vlačenje kopit iz čevljev in temu, zame mučilnemu orodju, so pravi „kneftra“.

(Dalje prihodnjč.)